

En menig Soldats Optegnelser

fra Krigen 1864.

Ved J. Carl Christensen.

Min Fader, Husmand Jens Christensen i Ovnbøl, Torstrup Sogn, var Gaardmandssøn fra Ovnbøl. Han deltog som ung Soldat i Krigen 1864 og har under Felttoget opnoteret en Del af, hvad han oplevede, nærmest en Slags Dagbog.

Selv om det skrevne tydeligt præges af at være optegnet af en almindelig, menig Soldat, er det dog interessant, netop fordi det gengiver den meniges Indtryk og Tanker.

Desværre er min Faders Optegnelser pludselig sluttet under Opholdet paa Fyn først i August 1864. Men fra den følgende Tid er der dog bevaret tre Breve, hvoraf der anføres et Uddrag til sidst.

Med ubetydelige Ændringer lyder Optegnelserne saaledes:

»I Efteraaret 1862 var jeg paa Session i Varde; jeg blev udskrevet til Dragon, men trak saa højt et Nummer, at jeg kom til at høre til dem, vi kaldte Frispillere, der ikke skulde indkaldes under almindelige Forhold. I Sommeren 1863 blev der efterhaanden saa megen Tale om Krigsuroligheder, at Frispillerne blev indkaldt for at indøves, saa de ikke skulde være helt uvant med Soldatervæsenet, hvis der for Alvor skulde blive Krig.

Jeg blev oversat til Infanteriet, og hen paa Sommeren blev jeg indkaldt til Fredericia. Jeg var der dog kun i omtrent 6 Uger, saa blev jeg hjemsendt.

Men den 15. November døde Kong Frederik VII, og saa varede det ikke længe, før der kom Bud efter Soldaterne. En af de sidste Dage i November Maaned kom mit Indkaldelsespas, og den 1. December 1863 rejste jeg sammen med nogle Kammerater fra Varde til Kolding; der opholdt vi os i nogle Timer; derfra kørte vi til Fredericia, hvor vi den 2. meldte os til Kaptejn Stochfleth af 20. Regiment. Vi fik straks Nr. og Tøj. Den 3. fik vi Gevær og Sabel; nu var vi Soldater!

Den 4. stillede vi med alt vort Tøj om Morgenen Kl. 7 for at afgaa med et Dampskib til Flensborg; vi ankom dertil om Eftermiddagen Kl. 4. Her blev vi indkvarterede; jeg kom til at bo hos en Husmand i Udkanten af Byen; jeg havde faaet et udmærket Kvarter.

Den 5. stillede vi om Morgenen Kl. 5 for at afgaa med Toget til Altona. Vi kom dertil Kl. 3 om Eftermiddagen. Vi blev inddelt i Kompagnier; jeg kom til 3. Kompagni. Derefter fik vi Lønning og Brød og Kvarterbilletter uddelt. Jeg kom til at bo i en Gade, som hed Kleine Mühlenstrasse; det var et rigtig godt Kvarter. I Altona opholdt vi os til den 23. December. Dagene indtil den 11. gik med Eksercits og anden Øvelse. Den 11. begyndte for første Gang Nattevagterne. 1. Kompagni laa som en Slags Reserve indkvarteret paa en stor Arbejdsgaard for at være klar til Udrykning, hvis der skulde blive Pøbeloptøjer. Den 16. aflagde vi Fane- og Troskabsed til den nye Konge. Den 17. var jeg for første Gang paa Vagt, jeg stod uden for Arbejdsgaarden.

Den 20. samledes hele Regimentet og blev indlagt

dels paa Arbejdsgaarden, dels paa en gammel Møntbygning. Her, hvor vi laa saa mange samlede, var Kvarteret naturligvis ikke saa godt; jeg laa for første Gang i den bare Halm med Tornysteren til Hovedpude og Geværet liggende i Armen. Den 21. skrev jeg et Brev til mine Forældre i Hjemmet; jeg maatte da bruge Tornysteren til Stol og en tom Fustage som Bord.

Den 22. var det Meningen, at vi skulde marchere fra Byen, men da vi havde staaet opstillet en Tid, maatte vi atter gaa tilbage til Kvarteret, da Østerrigerne*), som opholdt sig i Hamborg, ikke vilde overtage Posten, før næste Dag, og man ikke turde lade Byen være uden Militær i disse urolige Tider. Regimentet afmarcherede saa endelig fra det kære Altona den 23. December om Morgenen Kl. 8, efter at alle Poster først var blevet afløst af østerrigske Soldater. Det var altsaa sidste Gang, man saa en dansk Soldat i Altona, og da vi gik gennem Byen for at rykke mod Nord, var der almindelig Tavshed over alle. De danske Borgere fulgte os paa Vej, men der hørtes ikke Sang eller lignende, ikke engang Musikken spillede. Indvaanerne i Altona, baade de dansk- og tysksindede, havde vist sig meget flinke mod de danske Soldater under vort Ophold i Byen.

Den næste Dag marcherede vi 4 Mil, dels paa Landeveje og dels paa Biveje, vi kom blandt andet gennem en Landsby ved Navn Kvikborg, her lagde jeg Mærke til et usædvanligt højt og spidst Kirketaarn.

Vi blev indkvarterede i en By, som hed Hemding. 3 Kompagnier omtrent blev indkvarteret paa en stor Gaard. Det var jo Juleaften, og vi skulde have noget ekstra Mad i den Anledning. Gaardmanden vilde jo

*) Det var Forbundstropperne, der rykkede ind i Holsten. Efter Stormagternes Raad gjorde vi ikke Modstand.

komme saa nemt om ved det som muligt med Bespisningen. Han havde ladet slagte et Par halvdøde Kalve, og paa dette Kød blev der kogt Suppe til Soldaterne. Denne Mad vilde de fleste af os dog ikke spise, og da der blev klaget over den til Officererne blev den erklæret uspiselig. Gaardmanden maatte saa i en Fart faa kogt noget Vælling, for at vi kunde faa noget til Føden. Det var en tarvelig Juleaftensmad, og bag efter maatte vi krybe sammen i Halmen ude i en kold Lo. Jeg er vis paa, at der er ikke mange af os, som har glemt denne Juleaften.

· Det var Begyndelsen til Feltlivet!

Fredag den 25. December, Juledag, afmarcherede vi Kl. 8 om Morgen. Efter at have marcheret omtrent 3 Mil kom vi til en Flække ved Navn Brendsted omtrent Kl. 4. Kl. 5 maatte jeg for første Gang paa Post hele Natten, og det i en temmelig stærk Frost og Kulde. Jeg stod paa Landevejen udenfor en stor, smuk Gaard. Ud paa Aftenen kom Manden i Gaarden ud til mig med et stort Stykke Hvedebrød og et Krus varmt Øl. Jeg sagde, at jeg maatte ikke modtage dette, naar jeg stod paa Post.

»Det har jeg vidst længe før dig, min Ven«, svarede Manden og fortalte, at han var oppe fra Nørrejylland, han havde været med paa dansk Side i forrige Krig.

»Tag du kun Maden, du har godt af det«, sagde han. Jeg tog Hvedebrødet og Øllet, skønt det jo ikke var rigtigt; men det varme Øl fristede mig.

Den 26. marcherede vi til Landsbyen Homfeld; det var en streng Tur for mig, da jeg ingen Søvn eller Hvile havde faaet om Natten. Den 27. var Rastdag, men den 28. marcherede vi videre. I vort næste Kvarter traf jeg nogle Bekendte fra min Hjemegn, men talte kun lidt med dem, da de blot marcherede gennem

Byen. Den 29. marcherede vi gennem Rensborg til Slesvig. Vi kom til Byen om Aftenen Kl. 6 og blev indkvarterede i Alstadt. Jeg fik et udmærket Kvarter hos en dansk Familie.

Den 1. Januar 1864 var jeg paa Post paa Hesteberg i Slesvig; det var just ingen behagelig Nytaarsdag.

Vi skulde nu til at gøre Tjeneste i Skanserne ved Dannevirke-Volden. Fra den 1. fik vi Naturalforplejning; vi kunde mærke, at Krigen rykkede os nærmere paa Livet.

Den 1. Februar begyndte Krigen egentlig for os. Aftenen i Forvejen havde vi ved Apellen faaet Ordre til at stille næste Morgen Kl. 7 for at rykke ud paa Forpost i Skanserne. Om Morgenen Kl. 6 den første Februar blæstes der Alarm, og vi rykkede ud paa Forpost ved Kloster Kro. Det kom mig lidt sært for, da der blev kommanderet: »Lad Geværerne«! Det var jo første Gang, det rigtigt skulde være Alvor. Jeg havde det tvivlsomme Held at komme ud i Kæden straks. 10. Regiment, som havde ligget i Rensborg havde allerede tidlig paa Morgenstunden begyndt at løsne Skud mod Fjenden, da han begyndte at trænge paa.

Nu var Krigen altsaa virkelig begyndt!

Den første Hest, der blev saaret, kom op paa Formiddagen ind til Slesvig. Kongen, som opholdt sig paa Gottorp Slot, gik hen og klappede den, idet han sagde til Dragonerne, at de skulde ikke rykke for nær ind paa Fjenden, naar de var ude at patrouillere, da de kun udsatte deres Heste og sig selv for Fare til ingen Nytte. — Den første saarede Soldat, jeg saa, var af 10. Regiment.

Vi blev staaende paa Post hele Dagen og den følgende Nat. Næste Dag, da min Kammerat og jeg stod paa Post, hørte vi en stærk Skydning i Retning af

Mysunde, og en halv Time efter havde vi Fjenden foran Kæden. For første Gang hørte vi nu Kuglernes Hvislen; det lød noget underligt for os, da vi jo ikke var vant til Lyden. 1. Regiment var paa højre Fløj af os og havde en Fægtning med en Kavaleriafdeling. De rykkede saa ind til »gamle Thyras Vold«. Senere rykkede vi ogsaa derind, indtil vi Kl. 12 om Natten kom ind til Bustorf (Bustrup).

Den 3. rykkede vi atter ud til Volden om Morgen tidlig. Vi laa der til Kl. 10 om Formiddagen i et voldsomt Regnvejr. Denne Dag fik vi for første Gang Ekstratorplejning, den bestod af 3 Beskøjter og $\frac{1}{2}$ Pægl Brændevin til Mands, lidt efter fik vi ogsaa hver et Stykke røget Flæsk. Beskøjterne og Flæsket blev hældt ud paa Jorden og uddeltes derfra. Kl. 12 kom vi tilbage til Bustorf, for at vi kunde hvile os lidt. Vi fik Lov til at lægge os ind i et stort Tørvehus, og her holdt vi saa Maaltid med Beskøjter og Flæsk og den halve Pægl Brændevin. Maaltidet smagte os udmærket, og vi ventede at faa et længere Hvil, men Klokkeren 2 blæstes der Alarm, da Fjenden trængte haardt paa vore Forposter. Da vi kom ud til Volden, hvor vi skulde tage Opstilling, kom der allerede mange saarede ude fra Stillingen.

Jeg traf en Bekendt hjemmefra, han var kun let saaret og sagde, at saavidt han vidste, var ingen af dem, vi kendte, falden. 7. Kompagni af vort Regiment havde den Dag en haard Kamp med Fjenden ude foran Volden; Tyskerne stormede flere Gange, men det brave Kompagni gav dem en saadan Salve hver Gang, at de skyndsomst maatte gaa tilbage*). Til sidst blev der kørt en Kanon op til at understøtte vort Kompagni; den gjorde for Alvor lyst mellem Fjenderne. Ikke en Mand af vort Regiment savnedes

*) Se Fodnoten næste Side.

den Dag, skønt 7. Kompagni var i Ilden i 3 Timer. Kl. 11 stillede 9. Regiment paa Forpost uden for Volden, og vi rykkede tilbage til Bustorf.

Torsdagen den 4. Februar omtrent Kl. 5 maatte vi atter ud, og omtrent Kl. 8 stormede Fjenden atter, men sloges tilbage igen, da især Artilleriet fra Skanserne kunde forhindre Fjenden i at køre Kanoner op paa Kongehøjen (Kongshøj). Kanonaden var den Dag vedvarende streng, men for os næsten morsom, da Fjenden maatte vige. Vejret var den Dag dejligt og klart, saa vi kunde ligge ved Volden og grine ad Tyskerne, som maatte løbe. 3—4 Kanoner havde Tyskerne plantet paa Kongehøjen, men de to blev skudt i Smader af vore velrettede Kanoner**).

Kl. 1 kom vi atter ind til Bustorf, hvor vi gav os til med dragen Sabel at jage efter Høns og Ænder, saa at mangen en Tornyster maatte rumme enten en Høne eller en And, for at vi ved Lejlighed kunde faa dem kogt eller stegt, hvilket naturligvis vilde være en Lækkerbid for os.

Fredag den 5. laa vi ude ved Volden hele Dagen. Fjenden gjorde store Bevægelser foran Stillingen, men maatte bestandig flygte, da vore Kanoner fra Skansen kunde ødelægge deres Kolonner.

*) Saadan gik Snakken. Men Virkeligheden var den, at Stochfleths Komp. maatte trække sig tilbage fra Nedre Selk til hen mod Vedelsvang. Det var Østerrigerne under General Condrecourt, der angreb. Da Kongshøj var taget, kunde Stochfleth heller ikke standse Fjenden ved Vedelsvang, men maatte trække sig ind bag Saksarmen (Volden om det gamle Hedeby). Men her holdt han Stand. Under hans rolige Ledelse slog hans Folk, sammen med andre Afdelinger Gang paa Gang Østerrigerne tilbage.

***) Østerrigerne havde om Morgenens kørt 8 Kanoner op paa Kongshøj; men vort Skyts tvang dem til, efter at de havde mistet nogle Folk, at trække derfra.

Tilbageetoget fra Dannevirke.

Denne Retræte fra Dannevirke begyndte egentlig den 5. om Natten Kl. 11^{1/2}. Vi laa ude ved Volden og havde faaet os en behagelig Suppe lavet, vi havde fundet nogle Kartoffler at komme i den, Kødet var kogt, og vi skulde netop til at have Kartofflerne i Gryden, da kom vores Løjtnant og raabte: »Alle Mand paa Plads, for nu gælder det Folkens!« Vi vilde naturligvis nødig fra den kære Suppe, men Løjtnanten tog Kedelen og hældte hele Indholdet ud, saa maatte vi naturligvis ud. Vi blev befaleet at være saa sagte som muligt og blev opstillet ved en Høj, som gik gennem Volden, hvor der var barikarderet; dette skulde forsvares til det yderste.

Men Kl. 11^{1/2} blev der kommanderet: »Omkring March!« Vi marcherede da i al Stilhed og med største Forundring til de andre Kompagnier, og Regimentet blev samlet. Nu sagde vi i Munden paa hverandre: »Mon vi ikke skal gøre et Udfald og storme for at fordrive Fjenden?« Men vi blev straks overbevist hvorom, da der blev kommanderet: »Højre om, March.« Vi kom ned gennem Slesvig, forbi Gottorp Slot og efter Flensborg til. Snart gik vi, og snart stod vi, for vi kunde ikke komme frem for Artilleriet; saa snart som dette gjorde Holdt, lagde vi os ned paa den glatte Vej.

Kl. 6 kom vi til en stor Kro, omtrent 1^{1/2} Mil fra Flensborg. Her vilde vi til at spise Frokost, som bestod af Beskøjter og Flæsk og Brændevin, men straks viste fjendtlige Patruljer sig, og vores Ro blev forstyrret. 1. Regiment var bagerst og dannede Arrieregarden; derefter kom vi. Vi skød straks paa dem, da de var saa dristige at komme os saa nær. En ved 1. Regiment fik en Kugle lige i Panden, saa han laa død paa Stedet;

men de fleste af de østerrigske Husarer maatte da ogsaa døde til Jorden paa denne Tid, mens vi skiftedes til at komme ud i Kæden for at forhindre, at han uafbrudt angreb.

Da vi kom til Bilskov, havde vort Kompagni en slem Fægtning med en Afdeling østerrigske Husarer, da de der stormede løs paa os, vi mistede ikke en Mand, men af Østerrigerne kom kun to eller tre Mand tilbage, de andre blev enten skudt eller taget til Fange.

Saa blev der blæst: »20. Regiment tilbage!« Og 1. og 11. Regiment optog da Kampen; de skulde forsvare os, til vi kom til Flensborg; dertil naede vi først om Aftenen; de $4\frac{1}{2}$ Mil tog 18 Timer for os.

Her maatte vi ligge i 3–4 Timer ude paa Gaden i den stærke Frost og Kulde. Først Kl. 10 kom vi i Kvarter; det var meget godt, vi fik baade Spise og Drikke, og jeg fik en Seng at ligge i den Nat, men det varede kun saa kort; thi om Natten Kl. 1 blev der blæst Alarm, og vi maatte straks ud og paa Farten til Sønderbog; vi kom dertil omtrent Kl. 3 om Eftermiddagen, vi blev meget hindret af det ugunstige Vejr. Det faldende Isslag gjorde Turen derop besværlig, mange Stykker Skyts maatte lades tilbage paa Vejen, da Hestene ikke kunde staa. Vi blev indkvarterede i Sønderborg den Nat. 3. og 7. Kompagni blev indkvarterede paa en Oliemølle. Dagen efter, som var Fastelavns-Mandag, stillede vi Kl. 12, for efter Bestemmelsen at afgaa med Dampskib til Fredericia, men vi maatte tilbage i Kvarteret igen; først Tirsdag Morgen den 9. Februar Kl. 6 blev vi indskibede paa en stor engelsk Skruedamper. — Kong Christian IX kom ud paa Dækket til os, da vi var kommen ombord, og takkede os paa det hjerteligste for vores Udholdenhed og Mod og haabede, at dette maatte vedblive. Svaret var et 9 Gange gentaget Hurra.

Herefter sejlede vi og kom til Fredericia om Aftenen Kl. 6; vi maatte staa paa Gaden i 2 Timer i stærk Snefog. Endelig kom vi i Kvarter, som var meget godt; jeg og en fra Varde kom til at ligge i een Seng; den var jo ikke af de bedste, men det var dog bedre end at ligge i Halmen.

Opholdet i Fredericia fra den 19. Februar til den 11. April.

Fra den 11. til den 16. Februar var vi fri for Forposter, men den 17. alarmeredes der Kl. 2 om Eftermiddagen. Regimentet marcherede da til en Landsby Nørre Bjert $\frac{1}{2}$ Mil fra Kolding. Kl. $7\frac{1}{2}$ rykkede vi til Reserve for Forposterne, som stod paa den anden Side Kongeaaen.*) Efter 7 Timers Forløb kom vi atter tilbage til Krybily Kro, $1\frac{1}{2}$ Mil fra Fredericia.

Torsdag den 18. om Morgen Kl. 6 kom vi atter tilbage til Fredericia og kom i vore gamle Kvarterer. Fredag den 19. maatte vi paa Arbejde. Kl. 5 om Eftermiddagen flyttede 1. Bataillon op i Ridehuset og laa der til Reserve. Fra den 20. Februar til den 7. Marts var vi paa Forpost hveranden Dag og paa Skansearbejde hveranden. — Flere Kavallerifægtninger fandt Sted i denne Tid.

Fægtningen ved Staustrup (Stovstrup) den 8. Marts.

Tirsdag den 8. Marts kom vi til at ligge som Piket paa Stoustrupgaard. Omtrent Kl. 8 kom der en Ordonnans med den Besked at der faldt Skud i Kæden, straks efter kom der en anden Ordonnans og meldte,

*) Maa være Kolding Aa.

at Fjenden trængte paa. Vi kom straks ud til Hejse Kro og blev sat ud i Kæde, vi optog Forposterne der. Kort efter faldt vor Delingsfører, en Løjtnant Køller (Köhler). Vi retirerede snart tilbage forbi Stoustrup. — General Wilster blev saaret den Dag, og vor Kompagnikommandør og flere Menige af første Kompagni blev taget til Fange ved Snoghøj. Der stod ogsaa denne Dag et haardt Slag ved Vejle.

Den 20. og 21. bombarderede Fjenden Fredericia, hvorefter de trak sig tilbage.

Den 11. April var vi ude paa Forpost, men fik Ordre til at trække os ind, da vi skulde afgaa til Als. Kl. 6 rykkede vi ind til Byen, vi blev sat over til Fyn, vi marcherede $\frac{1}{2}$ Mil den Aften, vi kom til Landsbyen Baaring, der blev vi indkvarterede den Nat; næste Morgen Kl. 5 afmarcherede vi derfra til Indslev Kro, hvortil var $\frac{1}{2}$ Mil. Derfra blev vi befordret med Bøndervogne gennem Fyn til Landsbyen Horne, $\frac{1}{2}$ Mil fra Faaborg, hvor vi blev indkvarteret den Nat. Den 13. April om Morgen Kl. 4 rejste vi fra Horne til Faaborg og blev derfra udskibet Kl. 6 omtrent. Kl. 12 satte vi vore Fødder paa Als ved Færgestedet Høruphav, og efter en Times Forløb marcherede vi til Landsbyen Skovby, hvortil var $1\frac{1}{4}$ Mil, her blev vi indkvarteret.

Opholdet paa Als fra den 14. til den 19. April.

Torsdag den 14. April marcherede vi Kl. $1\frac{1}{2}$ derfra og ud til Dybbøl Skanser for der at gøre Forposttjeneste. Der var omtrent 2 Mil dertil. Vi afløste Kl. 9 om Aftenen under en voldsom Granatregn, der vedvarede og næsten tiltog i de 4 Døgn, vi opholdt os der. Den 15. April om Aftenen blev vi afløst af

6. Regiment, og vi trak os lidt tilbage, hvad dog ikke var til stor Gavn for os, da vi ikke kunde komme ind i Barakkerne, men maatte ligge under aaben Himmel, hvor der slet ingen Dækning var for Granaterne.

Lørdagen den 16. April om Aftenen Kl. 10 var vi atter paa Forpost i Løbegravene ved Skanserne, og vedblev der til den 17. April om Aftenen Kl. 10, da vi atter blev afløst og trak os tilbage i Reserve.

Mandag den 18. April stod vi da i Reserve for Forposterne, der bestod af 2. og 22. Regiment paa venstre Fløj og 16. og 17. paa højre Fløj.

Allerede om Morgenen mærkede vi Uro, Granatilden tiltog, og der begyndte at falde Geværskud i Kæden. Der blev straks raabt til Gevær, og vi maatte ud. Fjenden havde allerede stormet vore Forposter og taget Skanserne; vi blev straks sat ud i Kæde og stormede løs paa Fjenden og slog dem tilbage. Men da 2. og 22. Regiment ikke kunde holde dem paa venstre Fløj, men blev næsten omringet og taget til Fange allesammen, saa maatte vi trække os tilbage igen i den voldsomste Kugleregn, saa man næsten ikke kunde tænke sig at komme levende tilbage. Vi kom dog tilbage og kom med Broen over til Sønderborg.

Men saa blev Broen sprængt; vi kom dog ind til Barakkerne paa Als og hvilede os til Kl. 12 om Natten. Saa marcherede vi derfra til Høruphav og kom med Dampskibet til Faaborg paa Fyn.

Opholdet paa Fyn

fra den 19. April til den 7. August.

Tirsdag den 19. April om Morgenen kom vi til Faaborg, hvor vi blev til Dagen efter, saa marcherede vi til en Landsby, Flemløse. Der blev jeg syg og kom paa Lazarettet i Assens.

Derefter kom jeg til Regimentet igen. Det var nu flyttet til en Landsby som hed Mygind, der blev jeg indkvarteret hos en Husmand, jeg fik et meget godt Kvarter.

Da Vaabenhvilen var forbi, maatte Regimentet afmarchere til Landsbyen Kauslunde ved Middelfart, her opholdt vi os i 3 Dage, da blev Vaabenhvilen forlænget i 3 Dage; vi kom derefter tilbage til en Landsby Aborre, hvor vi blev i 8 Dage. Saa maatte vi gøre Strandvagter, og Resten maatte om Natten ligge ude paa Vejen til Reserve, da Fjendtlighederne atter var i Udbrud.

Vi maatte igen marchere derfra op mod Middelfart og ud paa en Landtunge, der hed Fønsskov. Her kom vort Kompagni til at ligge paa en Herregaard, men om Natten maatte vi ligge ude i Reserve; her laa vi i 8 Dage, saa kom vi paa Forpost ved Tønnesgaard. — —

Her slutter Faders Optegnelser pludseligt. Grunden er vistnok, at han fik Skarlagensfeber og kom paa Lazarettet. Men der er bevaret nogle Breve. Det ene er skrevet den 1. Juli under Opholdet i Aborre. Heri hedder det bl. a.: »De har i disse Dage skudt stærkt paa Als, og der siges i Dag, at Tyskerne har taget den, og alle vore Tropper og Kanoner er kommet her til Fyn, og hvis vi ikke snart faar Fred eller Vaabenhvile, saa tager de vel nok Fyn bagefter. Vort Regiment er ikke udsat for saa stor Fare, her hvor vi nu ligger. Vi skal jo være aarvaagne, vi ligger nede ved Stranden om Natten, hvis der skulde gaa nogle Fjender over i Baade, og saa sover vi om Dagen, det kan vi jo nok udholde, nu da det er Sommer, og vi har vore Kapper, som vi kan tage om os.«

Senere blev en Del Tropper overført til Sjælland, og de to sidste Breve er skrevet i Roskilde. Af det

sidste, dat. 20. September, kan det ses, at Fader venter snart at komme hjem, »da der er 300 Mand i København, som faar udlært i disse Dage, og de skal fordeles til Regimenterne, det har da staaet i Aviserne. Jeg kan ogsaa se af Eders Skrivelse, at Thomas i Gjellerup har skrevet hjem efter sit civile Tøj, og han mener at blive permitteret. Jeg vilde ogsaa have skrevet efter mit, men der staar i Dag i Avisen, at enhver, som ikke har sit Tøj, maa rejse i Uniform, og saa skal min følge med mig hjem, naar den Tid kommer.«
